

Barabás Ildikó

Ritmus, dallam, nyelv

Kedves Olvasók!

Tanító vagyok. Napközizem. A tanítványaim másodikos kisdíákok, akiket énekekre is oktatok. Mellettük még két párhuzamos osztályban tanítom az éneket. Mivel mindegyik osztályban azonos tankönyvet használunk, ugyanazt az anyagot több osztállyal is átveszem. A személyiségemből adódóan nehezen tudok ugyanúgy megtanítani valamit, de azért próbálkozom. Az osztályok különböző képességűek, így a hasonló egy kicsit mindig másképpen hasonlít az eredetihez.

A napköziben az olvasás és az írás tanítása mellett lehetőségem nyílik egyéb területtel is foglalkozni. Ha megtetszik a gyerekeknek egy dal, kérni szokták, hogy énekeljük el. Különösen jó példa erre, amikor kirándulásokon az utazás alatt egy-egy kis csoporttal akár több órán át énekelünk különböző kedvenceket: *Egy asszonynak kilenc lánya*, *Egy boszorka van* stb. Mivel elég nagy az osztályom mozgásigénye, a kötetlen levegőzés idején zenére is szoktam bizonyos feladatokat végeztetni az udvaron.

A *zene-mozgás-vonulás* feladatot legszebben a focista fiúk végezték. A zene dallamára – skót dudás katonazenekarként – nagy élvezettel lépkedtek, karjukat, lábukat mozgatva. A sorok végén még a fordulások is jól sikerültek. Ebédhez vonuláskor elég volt utalnom a zenére, és a gyerekek, mivel lépcsőn lépkedtünk, láthatóan élvezték a feladat nehezítését. Igaz, a kitartásukon bőven van mit fejlesztenem a jövőben.

A *zene-irodalom-vers* kínálta lehetőségek összekapcsolását mutatja az *Anyám tyúkja* című vers, amely ennek a korosztálynak általában nehéz is, hosszú is. Többféleképpen gyakoroltunk: csak magánhangzókkal mondtuk végig, felváltva soronként, majd a fiúk és a lányok felváltva versszakonként, végül pedig együtt – állva, helyben járva. Egy másik versnél – Zelk Zoltán: *Este jó, este jó* – kimondottan zavaró volt, hogy néhány gyermek ismerte a dalt. Mi azonban addig nem énekeltek, amíg nem tudta mindenki a verset. Egy-két hét elteltével viszont már biztos szövegtudással mindannyian bátran énekeltek.

A *zene-ritmus-szöveg* összefonódására jó példa az *Itt a farsang, áll a bál* című dal, amelyet farsang idején tanultunk. Először a mérőt (egyenletes lüktetés) tapsoltuk kíséretként. Majd a dallam ritmusa következett. Ezután állva helyben jártunk, miközben folyamatosan a – dallamnak nem megfelelő – *tá-ti-ti* ritmust tapsoltuk. Eközben három versszakkal énekeltek a dallamot. Bevallom, ez a feladat alaposan próbára tette a gyerekek képességét, és mivel nem mindegyik osztályban jártunk egyforma sikerrel, azóta is folytatjuk a gyakorlást.

A leghatékonyabb módszernek a *zene-ritmus-tánc-vers* összekapcsolását tartom, amelyet úgy valósítunk meg, hogy mozgást találok ki a versekhez. Vannak olyan diákok, akik így könnyebben tanulnak. Egy idő után, ha már nagyjából tudják a verset, a mozdulat előhívja a szót.

Rengeteg kihívást találok a mindennapokban. Vannak ritmushangszereim is. Ezeket kipróbálhatják a gyerekek, persze csak engedéllyel és csak akkor, ha teljesítik a kéréseimet. Így azután akarva-akaratlan ezek a hangszerek fegyelmezőeszközként is funkcionálnak. Egyszerre ugyanis csak egy gyerek kaphat meg egy-egy hangszert, és a kicsik képesek önmagukat felülmúlva mindent megtenni azért, hogy hangszert választhassanak. Tudják azt is – ezt megtanítom nekik minden év elején –, hogy a hangszerrel nagyon óvatosan, figyelmesen kell bánni, mert azt a gyerek se szereti, ha „ütik-verik”.

Tapasztalataim szerint félre kell tennünk a felnőttélelmeinket ahhoz, hogy élvezettel és kreatívan tudjunk és merjünk alkotni. Ha a zene központi szerepet tölt be az életünkben, bátran vállalkozhatunk arra, hogy rögtönözzünk, és a néha be-becsúszó hibák ellenére – például kevésbé érvényesül a dallam, a tiszta éneklés, mert a ritmushangszerek „elfedik” a hangot – a közös tevékenység boldoggá teheti mind a tanárt, mind a diákot. Így a szürke hétköznapiak, rutinmunkák, unalmas verstanulások izgalmassá, színessé, örömforrássá válnak.

Üdvözlettel:

Budapest, 2010. február 18.

Barabás Ildikó
tanítónő

Barabás, Ildikó: Rhythm, tune, and language

Az írás szerzőjéről

Barabás Ildikó
Németh Imre Általános Iskola, Budapest, Magyarország
barildi[kukac]index.hu